

Nemzeti Társalkodó

October 28dik napján 1854

L a m a r q u e.

General Lamarque született a' Landes Departamentban, Saint Severben, Julius 22-kén 1770ben, lelkesítettvén atyja érzéseitől, ki a' constitutiót alapító gyűlésnek tagja volt, a' még alig 20 évü ifiu, bé áll katonának, hol csak hamar granatos kapitány lett. a' Latourd' Auvergne vezérlete alatt álló Infernál csapatnál. 1793ban a' pyreneusi armadához rendeltetett, hól némely könnyü ütközetekben magát jelesítvén, Fuenterabiát rohanással megvette. Innét vezérsége alatt lévő 200 emberrel által kelt a' Bidassoan, és az ottan felállított, 80 ágyuval, 1800 emberrel védett harczgátot, (Redoute) sánczait rohanással meghágván, a' hidakat leszaggatván, birtokába ejti; jutalomul megengedettetett neki a' zsákmányolt ellenségi zászlókat a' nemzeti conventnek bemutatni, melytől general segéddé tétetett. Innét a' rajnai táborhoz rendelödvén, Hochlindennél különösen kimutatta magát, mint brigade general egy osztályt vezetvén. Továbbá rendelést vett a' Bonaparte Józsefnek szánt ná-

polyi királyságot véle elfoglalni, 's kivívni, utjában kísérő társaival Tyrolban egy hótorlat által szinte eltemetve, honnét csudálatosan megmenekedvén, mindjárt Nápolyba lett érkezével sokat tett Gaeta elfoglalására; az ángolyokkal folytatott nehéz, és veszedelmes harczokban mindenütt mint okos előre látó vezér, és mérész katona tűnt ki; csupán 8 kísérőivel az 50 számnál nagyobból álló, és Calebriát nyughatatlanító Fra Diavolo tolvaj bándát kézbe kerítette. Hogy fenn tarthassa francia polgári jusát, Bonaparte Józsefnél eddig viselt segédi tisztét letette, és a' midőn ez spanyol királyi-székre emeltetvén Nápoly Murát Joachimra szállott, ő volt a' general stabnak feje. Három évek óta tarták az ángolyok Capri szigetét Hudson Love, később Sz. Helenai Zsarnok, parancsnoksága alatt birtokokban, és a' valódi mászhatatlan szikla fészek az erősítésnek minden kigondolható fortélyai által, egy második Gibráltárrá alkatott; Lamarquera bizatott ennek bévétele, ki is 1808-ban october 4ke és 5ke közt éjjel 1200 hőstől kísértetve, a' számlálhatatlan ágyukkal spékelt meredek sziklát megmássza, és a' legmérészebb ellentállás mellett is elvész 2000 ángolyoktól; mely csudák csudájának tekintetvén, Salicetti nápolyi minister másnap oda érkezével ezt írta királyának: „En itten ángolyokat vélvén, véletlen francziákra találok, a' nélkül hogy megfoghatnám mi módon jöttek ide.“ Maga Nápoleon

ki előtt a' nagy dolgok mindennapiakká váltak, ezen mérész bajnoki megszállást a' leg-ritkább, és bámúlatra méltóbb hadi tettek közé helyhezi az újabb történetekben. Innét a' v. király (Eugen) táborának egy osztálya bizatott vezérlete alá, mellyel az Etsch vizétől szüntelen álhatatos harczok közt vá-gott magának utat a' Dunáig, Willanuova, Pavia, Oberloitz voltak emlékei, és néző piaczai a' Lamarque győzedelmeinek. Lai-bachban 5000 foglyokat, 65 ágyukat nyert; osztálya Vagrámnál, és Engendorfnál két-szer rontott-be kellős közepéig az egyébbá-ránt vitézileg vívó austriai tábornak. Wág-rámtól, mint az érdemlegio nagy keresztes-se, Antverpiába küldetett; onnét újból Ná-polyba Muráthoz, ki egy táborozással Siciliát készült meghódolni; végre harmadszor hi-vatott Spanyolországba, mely had a' men-nyire igazságtalanság bélyegét hordta céljá-ban, szinte oly káros, és fogyasztó volt a' francziákra nézt, de itten is Lamarque győ-zedelme számát többítette egyes tábori osz-tályával, bár ha az egész veszteséggel is kén-telen volt oda hagyni a' felzudult spanyol hont, ekkor ő a' védő utotábort vezette. — Az első restauratiokor (1814) Lamarque mint buzgó napoleonista, semmi hivatalra nem al-kalmaztatott; de 1815ben Nápoleon vissza-tértivel azonnal az edgyik hadi csapat ve-zérletét nyerte, és mint fő parancsnok a' Vendei armádát kormányozta, holott sze-

rencsésen, választott helyhezete, ügyes hadi mozdulata által csupán egy bátor vitézi rohanással semmivé tette, és feloszlatta az edgyesült ángoly és királyi tábort. Nemes és állhatatos characterében, becsülettel telyes viseletében, még a' csata téren is az ellenségkép véle szembe szálló francziák közt, mint hazáját szerető, és védő polgár, a' vendeeiket szelidséggel inkább mint fegyverrel iparkodott meghódítani; megkegyelmezett egy orozlag a' bokorból reá lövő királyinak, kit katonái egybe vagdalni készülének. „Nem pirúlok“ így ír a' Chouanok fejeinek „tikteket békességre kérni mert a' polgári háborúban csak az aratja a' dicsősséget, ki annak véget vét.“ Felszóllításának sikerült következése lett, a' Chouan vezérek, érezve a' haza köz ügyét, népeikkel azon nemes elhatározással edgyesülének véle, a' közös hónt nem egy ember jusait védeni, és véle, kezét fogva az idegen népeket az országból kiverni. A' vaterlói ütközet után feloszlván tábora; maga is elhagyta a' tájat, hol már a' békességet oly bölcsen, és oly sokat igérő hasznos kinézetekkel helyre állította. Az ő neve a' 24dik juliusi Ordonanz 2dik lajstromán állott, következésképpen személye politiai vigyázat alá vettetett míg a' kamarák sorsáról határoznak; régen elhagyott hazájába vonúlt, onnét pedig a' sötéten tornyozó fellegeket sejtve feje felett 1816ban Austriába. És itten végződik Lamarquenek hadi, de kezdődik politikai élte pályája.

Meggyaláztatva, és kigunyoltatva a' számkivetés által, mentségéül egy irományt küldött general Canuelnek, melynek foglalatja erejére, fontosságára, valamint litteraturai ékességére nézt méltán ritka írói talentummal telyes. — 1818ban engedelemmel vissza tért ugyan hazájába de a' ministeri politika ellene dolgozott követté választatásának. 1820ban egy munkát adott-kí az állandóra szerkezett tábor szükséges létiről, melynek tartalma nagy fontosságu véd terveket ad Franciaországot minden külső hatalom megtámadása ellen; számos, és ügyesszabályu hadi tudományokkal ékült czikkelyeket, mint hosszas katonai pályáján szerzett becses gyűteményeit hadi munkálkodásinak iktatott-be a' 'Spectateur militaire'be. 1827ben 28ban írt egynehányat a' napkeleti háborúról, hol élénk béléatással megjövendölte Dibitsch győzedelmeit. Mint hazájának követje eszköz volt Willele megbuktatásában. 1828ban állhatatosan a' bal oldallal tartott, és a' schveiczerk capitulálására szavalt. A' juliusi revolutiokor jelen nem volt ugyan, de csak hamar a' nyugoti tartományok kormányozása bizatott reája, hol hivattatásának pontos megfeleltével a' csendességet szilárdúl fenntartotta; de honját az idegen befolyások ellen védő, ez okból a' régi burbon ház eltávoztát vévén czélúl, maga is egy hazafiu edgyesület tagja lett; mely hivatalából kitétetésit vonta maga után. General Bonnet váltotta-fel de kevesebb ügyességgel, mert a-

zonnal minden politikai zavarok, és nyughatatlanságok lábra kaptak alatta. Ekkor is a' ministerek ellene dolgoztak követté választásának, azt vetvén szemére, hogy a' régi Bourbonok alatt a' spanyolországi, és áfrikai táboroknál hadi szolgálatra ajánlkozott; ezen állítást Lamarque nem igaznak, és alávaló rágalomnak nyilatkoztatta, visszonzait a' Bourbonokhoz csak azon Polignachoz intézett levelében alapította, holott jelenti, hogy vette légyen azon ordonanzot melyel ötöt a' generalok sorából kitorli. 1851 és 52 Lamarque a' hadat ohajtó osztályhoz szitott, koránt sem foglalási szomjból, de nemesen ohajtotta a' lengyel nemzetiség fenntartását, és Oloszország felszabadulását. Mauguin így szóll a' többek közt felette tartott halotti beszédében: „Ő egy volt azon ritka characterü férjfiak közül, kinek szaván, bátorságán; akaratján uralkodni teljes birtokában volt. Tekintsük-meg politikai életét, de ne szoritsuk magunkat arra, beszédjeiben, munkáiban azon fellengős fántáziákat vadászni, mely az olvasót, vagy hallgatót költői szellemével lelkesíti, nem is azon külső érdekinkre ható felüleges tudományokat, és a' legellen-ségesebb fondor indulatok hódolni fognak koporsója látásán characterre nemes bátorságának, és tisztelettel adózni személye érdeminek. Ha valami megjelent előtte mi e' szigorú igazságnak bélyegét jelelte, erővel ragadta, és hatással ölelte azt, de változhatatlan maradt characterre nagyságában a' gyű-

löltség előtt úgy mint a' szeretet, vagy hielgés előtt, de nagyai előtt is 'sat."

Azon nevezetes személyek közül, kiket a' halál majusban és juniusban a' leg kiteszőbb tudós és a' franczia ujjabb történetekre érdekekkel ható személyek közül a' halál elragadott Perier, Martignac, Cuvier, Remusat sorában áll general Lamarque is A' cholera mirigy éppen azon helyhezeti irányjában lépett, hól nevekedik külső terjedelmében (Extension) de alább hágy belsőleg hirtelen (Intensivität) munkálódó erejéből. — Aprilis 9kén lepte-meg a' generalt, 's ámbár a' nyavalya őtet nem a' maga belsőleg ható, hanem lassan sorvasztó erejében szalta-meg, de a' még 1851dik augustus oltai betegeskedés által elgyengült testi alkatot az ujjabb vendég mirigy egészen elemésztette, erejéből kifogyasztotta. Az ő katonai vállalatjának, és férjfiui becsület érzésinek kezességéül mindég vágyott küzdve halni-meg Franciaországért, ez most is panaszt sajtolt belőlle, miért azt Wágrámnál vagy egyébütt fel nem találhatta, ha beteg ágyában áldozott is egy két pillantatot családinak, vagy barátinak, de lelke állandólag honja következő érdekeivel, sorsával foglalatoskodott nem mulatta el naponként a' dolgok politikai állapotjáról tudakolodni. Wellingtonnak idei felmágasztalását halva, nagyot sohajtott, mert a' juliusi napok ólta mindég ohajtotta az ángoly generállal a' sikon valaha szembe lenni. Teste gyengüléséről a' nyavalya vég-

ső fejlődésit sejtve, előhozatta azon kardot, melyel a' száz napi uralkodás tisztei hálául őtet megtisztelték; „kedves hív száz napi kor tisztitársaim“ felkiálta a' kardot öelve „nem fogom többé használni ajándéktokat; azután sajnálkozását nyilatkoztatta azon, hogy nem eleget élhetett honjának, nem érhetvén-meg a' 1814ki és 15ki szerződések férjfiás megbosszúlását, ez egy thema volt, melyet a' szónoki székben, mint edgyik kedves ideáját, gyakran előhozott; „a' juliusi golyók ugy mond“ azon tractatust keresztül lyuggatták, már közel az idő melyben Franciaország viszont dicsősségit kifogja vivni;“ ezen cél és honjának egészbittése ohajtatta vélle Belgiumnak Franciaországgal egyesítésit. — Már érzette közel lévő halálát, midőn az oppositioi követek (Compte rendu) felírását ezen szókkal alá írta: „Lamarque alá írja haldokolva.“ A' pillantattól fogva a' legnagyobb gyengeség hatotta-el érzéseit, de megint egybeszedvén utolsó szikráját pislogó éltének, hogy general Excelmans bajnok társától búcsúját vehesse: „Én meghalok“ szóllt gyenge és erőltetett hangon, és a' midőn a' general erre vigasztaló ellenvetéseit tenné, felkiált: „De mi van a' halálban csak hogy a' hon élyen.“ — Franciaország volt utolsó szava, nem gyanitva, mely szomorú emléket hagyó körülmények fejlődnek-ki kopersójánál, megholt június 1sőjén 11 órakor éjjel.

Széchenyi Mint Író.

(Közlések pesti naplóból)

A' melly Magyar Budapestre menne, és Széchenyit meg nem látogatná, arról — megvallo — nem igen sokat tartanék. Én részemről mindig többet tartottam magamról, hogy sem őt most is, — mint mindég — valahányszor csak alkalmam vala — fel ne kerestem volna. — Ki Széchenyivel — én itt a' kazáni szírtek', nem pedig a' brünni posztószélek' nyirbálóját értem*) — ki, mondom, Széchenyivel csak néhány pillanatig együtt lehet, az érezheti igazán, milly csak nem elveszettek azon napok, órák, vagy pertzek, mellyek ha vele lehettek volna eléve még is az ő társaságának körén kívül tengődtenek-le.

Reggeli pongyolában lelém a' „Világ“ íróját. Philantropi szellemének tolmácsa volt az. Könnyü, ujas mellénye, az epsomi lófuttatást, — bő redőjü bugyogója napkelet' kontyos bazárjait, csinos sárga czipéje Moszkova' híres börgyárait juttaták egyszerre eszembe. — Europai kellemek kézfogva vetelkednek napkeleti kényelmekkel lakjában. Minden szék, melly szobáiban vagyon, úgy áll ott, mintegy néma Syren, magára vonva az elbájolt vándort. Nálta a' székek, valóban nem csak azért székek, hogy szobáinak burtorát tegyék; — oh nem! — hanem székek, és ugyancsak székek azért, hogy a' por' fiát néhány pillantatig a' kényelem' ideájának leg-

*) Hasonló nevü szabó Pesten az úri útszában.

magosb potentiájára emeljék. — Öszintén megvallom, rég nem érzett gyönyört csiklándott-ki egy kicsiny pulya széketske hőpóros út-törte tagjaimból; 's az első gondolat, melly — a' Világ' írójával szembe — lelkemet elfogá, azon valóban gyarlónak nevezhető gondolat vala: Istenem! be boldog ez a' Széchenyi! — milyen derék karosszékei vannak! — 'S így tovább. Nincs olly bútor szobáiban, mellynek használás, vagy kellem ne volna czélzata. *Dean' Jazet'* 'sat. aczél-metszései, néhány jelesb barátinak jól talált mell-képei ékesítik falait, 's ide 's tova elszórt asztalai roskadnak az angol, franczia 's teuton portraitek, caricaturák, hírlapok, röpkeírások, hirdetések, 's t. effélék, tömött súlya alatt. Minden, mi körülte van, épen úgy mint, minden, a' mi körül ő van, azt sugja fülünkbe: ez az ember élni tud — ez az ember éltetni tud.“ — Megvallom, egyszer csak nem azon merész gondolatra is vetemedtem: könnyü olly jól írni tudni annak, ki olly jól tud élni! — 'S pedig bár mi hig-eszünek tetszenék is e' gondolat első tekintetre, valami kis igazság' árnya csakugyan lappang benne még is!

'S itt akaratomon kívül is eszembe jutott a' phylosophok' legokosabbika *Aristippus*, kinek morálja között a' méz-ajakú *Demoustier*, vele ezeket mondatja.

On vante fort la volupté de l'ame —

Moi j'aime assez, malgré nos beaux esprits
Celle des sens: l'une et l'autre a son prix.

De notre esprit le corps nourrit la flamme ;
 Et vers le soir, l'esprit le mieux orné
 Devient bien nu, quand il n'a pas diné.

'S e' két utolsó vers' tagadhatatlansága, gondolom, csakugyan szembeötlő, habár az azt megelőző elveket *Polyxen* philosophi két-ség alá kívánta is hozni. Azonban ez is, mint minden egyéb, *gustustól-függ*, mint monda egyszer Széchenyi a' tudós társaságnak egyik gyűlésében.

A' Társaság, mellynek körében találtam, épen úgy, mint reggeli pongyolája, philantropi szellemének vala tolmácsa. A' legheteregenebb agyagokból gyúrt emberekből állott az, noha mindenike ön körében igen érdemes. Egy országos főméltóság — a' század, szellemével karon fogva haladott nyájas öreg G. F. L. ; — a' népszerű magyar mesék' lelkesítője, 's egy a' közjóért sokat fáradó nagykereskedő A ... l. úr valának ő nála, mintegy repraesentánsai a' négy különböző osztályoknak, t. i. hivatal', privát élet', tudomány', és kereskedésnek.

Széchenyi' társalkodása könnyü és szélyteljes ; módja hódító, lekötelező ; tonusa művelt, fesztelen, 's az egész ember fölött bizonyos nemes originalitás lebeg, mely csak százados karakterek' sajátja. — Erdélyt forrón szereti. Mert hő keblében rokon vér buzog — 's lehelete — honszeretet.

Előszobájában egy Angliából nem rég érkezett kerti-ajtónak mintáját mutatá-meg, mellyen bé mindennek, ki senkinek sem le-

het menni. Egy igen czélirányos vas-hengert (Walzen) — gondolom, öntött vasból — melyet nem csekély súlya' ellenére is egy nyolcz évü gyerkőcze félkézzel elvonhat. Egy ugyan-csak Angliából érkezett különös jó szabásu kaszát; 's végre egy éjszak-ámériкаи izmos fejszét minők alatt az örök erdők' ezer évü cserfai ledőlni szoktak. Nincs olly kicsinység műgyári, vagy gazdasági tekintetben, melly Széchenyink' élénk figyelmét elkerülné; 's mig ő maga majd Londonban, majd Budapestben, majd Orsován életét, Hunnia' boldogságára áldozza — az alatt jól rendelt földjei a' külhoni gazdaság' minden józan ágai által virágoztatva tenyésznek, szép gyümölcsöket termendők a' haza' oltárára járulók! —

Ha a' gőzhajózás életre kap; ha Budapestet Stambullal élénk kereskedés kötendő-össze; ha Dunánk' korlátozás általi tartatása szokott ágyában milliókat hozand-bé; ha a' két fővárost örökéltű büszke hid egyesítendi; ha Pestnek valahára már nemzeti színháza lesz; ha a' magyar lovak kigyőzendik a' britt telivért; ha a' nemzeti casinók — a' nemzet' intelligentiájának kifejtői — a' köz akaratnak lángpontjaivá lesznek; ha Pest a' Világ' nagy városinak egyike, 's tán nem a' legmegvetendőbbike, ha Hunnia egy gyönyörű kert, 's erőteljes kertészei egy hatalmas Nemzet leendenek: — mind ezeket vallyon kinek fogjuk köszönhetni?

'S még is Széchenyinek sok, igen is sok

ellensége van! Gondolná-e valaki? Hogy ne; hiszen természetes, hogy a' nem magyarok irigyeljék, a' magyar nagyság' vezér-csillagának fényét. — Hibázasz. — Magyarorszában élő ős, törzsökös magyarok az ő irigyei. — Széchenyi' irigyei? — Legélesb, legsajgóbb, legcsipősb irigyei!!!

Csudálatos mondani, de ugyan — valóban úgy szokott lenni sokszor — hogy azt, ki honáért éjjel nappal fáradoz; ki hazája' előmentének legbiztosabb Compássa, a' kifizamlott ítélő tehetségnek gondos helyre-ütője, a' megrögzött sötétség' bátor szövéténeke: — hogy, mondom azt saját honfitársai többnyire félre-ösmerik, annak legtisztább szándékait elfacsarják, legmerészebb intézeteit nevetségesíteni, legfényesb nézeteit homályba, kétségbe burkolni szeretik. — Megszompolyodik ilyenkor a' nemesb szív, 's vigasztalását csak abban leli: hogy emberi gyarlóság, nem pedig fekete epéjűség okozta fonákságok ezek. A' fénytárgy igenközel — közelebb van szemeinkhez, hogy sem felfogni lehessen annak széttörő sugárait. Honában többnyire csak utókor isméri-el a' nagyot: mig él, csak a' külföld' el nem fogultságában bizhatik!

Ez fájdalmas, az igaz; ám de megvan ennek is az ő nevetséges oldalai. — Példának okáért: egy országosan elismert derék úri ember *Pislogi* úr minap azt botosátáki fogatlan harcsa száján: „hogy tarthatná ő Széchenyit jó hazafinak, midőn azt meri-

álítani, hogy a' magyar constitutio rossz! — Ezt egy — *Pislogi*? — No de megbocsátható; mert hiszen Méltóságos *Pislogi* úr egy igen igen ritka szépségű példánya a' magyar Corpus Juris-nak — kutyabőrbe kötve! —

Penészhegyi — derék úr, de az egyesülések' halálos ellensége (noha szélesen kiterjedett házában már több egyesülést ratificált, 's még ratificálandó) nem szívelheti a' Világ' Íróját, mert könyveinek sok lapján *lappangani* látja az *unio*' szellemét; az annyira veszedelmes, kárhozatos szellemet!

Báró *Daczlábi* a' lovakruli könyvecske' szerzőjét — mint az erdélyi 's magyarfajta-lovak' tébolyodott korcsosítóját; gróf *Adósházi* a' Hitel' Íróját, mint az örökös eladások', 's a' váltójog' képtelen javasloóját, *Czudorházi* pedig a' Stádiumban találtató arisztokratia elleni elveknek vaksággal ütött hintegetőjét rossz hazafinak, 's írásit kárhoztandóknak állitgatni szeretik.

Lumpáczi hogy ízelhetné Széchenyit, mikor ő még a' kártya 's koczka ellen is mer berzenkedni; 's egy általában amaz ő méltósága által már elég húzamos életen keresztül igen célirányosnak tapasztalt üdvességes *dolce far niente* ellenis szegüldözni bátorodik?

Avagy csuda-e, ha a' hét Xhez közeledő világ' vöröse — méltóságos *Léhási de Kakasfalva* teli torokkal, és hol csak lehet, szereti legázolni azon elvetemedett Író, ki bebizonyítani merte, hogy a' szülék 's gyermekek közötti kötelességek viszonyosak; —

hogy a' gyermek csak ugy szeretheti szüléit, ha ezek is hiven tellyesitik szent kötelességiket; — 's hogy egy atya csak tisztartója gyermekei' jószáginak — 's több efféle égbekiáltó iszonyuságokat? —

Iskolási írásainak ortográfhtalanságát, — *Feszes Márton* styljének grammátikátlan-
ságát *con amore* iskolázza, fészegeti; 's t. eff.

Ezek valóban olly nevetségesek gyakran, hogy szinte mondhatni: kár volna elmaradniok! — Széchenyit bizonyosan el nem hallgattatják az ilyenek. Én részemről, ha tudnék hozzá — ha mingyárt egyéb hasznót nem is reméllhetnék írásimbol, már csak azért is irnék 's szüntelen irnék, hogy könyveim illy megrázólag nevetető furcsaságokra nyujtsanak alkalmat. Nem képzelné az ember, mennyit teszen a' legjobb gyomornak is helyes emésztésére egy illy jó ízű nevetés!

Minek előtte bevégezném e' naplombul kivett közlésimet; nem állhatom-meg, hogy ide ne ragasszam egy már több barátimmal közlött igen kedvencz anekdotámat, mint Széchenyi találós, és practikai szellemének egy újabb 's nagyon *originális* bizonyosságát. Az általam felebb említett látogatóknak egyike nagykereskedő A...l úr kihuzván zsebéből egy összehajtott irományt, azt illő komolysággal, azon kéréssel nyujtá-be Széchenyinek, mi szerint az ő általa tíz év óta ismert igen becsületes characterü, 's minden megkivántató ismérettel bővelkedő kérelmes' ebbéli könyörgésére illő figyelemmel lenni

méltóztassék. Hajóskapitánynak — *Mária Dorothéához* — óhajtá magát tétetni a' kérelmes, kiről sok szépet és ditséretet monda még az ajánló. Széchenyi a' beszéllőt végig kihalgatván így felelt, bizonyos tréfás szeszélyességgel, mely néki annyira sajátja, 's jobb vállának balszemöldökével összehangzó ollyas megvonításával, melly oly kevéssé utánozható: „Tudja mit édes barátom? Imé őszinte akarok lenni. Látja, nékem egészen más nézeteim vannak egy hajóskapitány felől. — (Mindnyájan hegyeztük füleinket!) Az én ideám szerint egy derék hajóskapitánynak egy piros pozsgás, köpczös, ép, és egészséges vastag embernek kell lenni. Néki imponálni kell tudnia. Nincs ideája Önnek, minő bárdolatlan nép az a' hajós nép. 'S aztán a' miénkféle utazókkal vesződni! Hiszen úgy néz ki szegény, mint a' hét sovány esztendő, 's olly alázatos, mint egy iskolamester. Nem lehet. Sajnálom. Azomban — mondá később mintegy vigasztalólag az önnézeteiben 's reményeiben megcsalódott A... I úrnak — tudja mit? Mondja-meg néki hogy ha egyszer még hozzám jó „legyen ugyancsak goromba velem; tán akkor részére hódítand. Mód nélkül alázatos vala nálam. Bizony nem arra való“

'S ez úttal béfejezem közléseim'. Olly kéressel a' *Széchenyi mint Iró*, érdemes szerzőpárjához: ne nehezteljen, hogy komoly-nemü munkája' fényes czimjét e' csekély karczolatokkal bitoroltatta.

Petrichevich Horváth Lázár.